

«Nus vulain dapli novitads en lingua italiana»

Cussegliera naziunala Silva Semadeni vul cumpletar l'Agentura da novitads rumantscha cun in servetsch en talian

DA MARTIN CABALZAR

■ **La cussegliera naziunala socialdemocratica Silva Semadeni vul promover la chapientscha vicendaivla tranter las communitads linguisticas en il Grischun. Per quel intent vuless ella cumpletar l'Agentura da novitads rumantscha cun in servetsch en lingua italiana.**

Entant che la Rumantschia haja cun l'Agentura da novitads rumantscha in'istituziun publica che derasa las novitads regiunalas en lingua rumantscha, na dettia i betg in servetsch paregliabel per la part italoфона dal Grischun, constatescha Danilo Nussio da Info Grigioni, ina instituziun per la promoziun da la lingua italiana en il Grischun. Quai effectueschia chi na dettia – cun excepziun da las comunicaziuns da l'administraziun chantunala e da las emissiuns da la redaziun regiunala da Radiotelevisione Svizzera (RSI) – naginas novitads dal Grischun en lingua italiana. Uschia vegnia la populaziun taliana da noss chantun infurmada mo sporadicamain davart eveniments politics, economics e culturals tant sin plaun chantunal sco naziunal che sajan relevants per la Svizra italiana. En il medem mument na dettia i en las medias rumantschas e tudestgas da noss chantun strusch rapports actuals davart la veta en las vallas italofonas da noss chantun. Tals deficits sajan grevians e fetschian donn a la chapientscha vicendaivla tranter las communitads linguisticas da noss chantun. In exempel concret da quel malesser saja l'iniziativa che pretenda da puspè dismetter l'instrucziun da talian en las scolas primaras tudestgas dal Grischun.

Emprima risposta è stada negativa

Gia il favrer passà aveva *Silva Semadeni* vulì savair dal cussegl federal sch'el saja era da l'avis che la populaziun italoфона dal Grischun haja «il dretg d'avair il medem access ad infurmaziuns davart eve-

Cussegliera naziunala Silva Semadeni s'engascha per augmentar l'infurmaziun or da las e per las vallas italianas dal Grischun.

KEYSTONE

niments en il Grischun sco la populaziun rumantscha e tudestga». Concretamain aveva Silva Semadeni vulì savair sch'el cussegl federal saja pront da stgaffir ensem cun il chantun Grischun e l'Agentura da novitads svizra (sda) ina piazza per in correspondent da lingua italiana che vegnia finanzià sin fundament da la lescha da linguas u ev. da prender autras mesiras per rinforzar l'infurmaziun da la populaziun taliana dal Grischun.

En sia risposta aveva il cussegl federal

punctuà che la purschida actuala da medias lubeschia d'intermediar sufficientamain infurmaziuns localas e regiunalas a la populaziun taliana dal Grischun. Per quel intent stettian pliras funtaunas d'infurmaziun a disposiziun. La confederaziun ed il chantun publitgeschian consequentamain lur comunicaziuns en trais linguas. Er il servetsch da basa da la sda tractia egualmain las linguas uffizialas tudestg, franzos e talian. Damai che sulet la Rumantschia na sappia betg pro-

fitar da quest servetsch hajan ins creà l'Agentura da novitads rumantscha (anr). Perquai na saja la creaziun d'ina piazza per in correspondent da lingua italiana finanzià da la confederaziun per il mument betg necessaria.

Silva Semadeni n'è dentant betg stada contenta cun questa risposta ed ella è perquai sa decidida da far ina segunda emprova cun ina nova interpellaziun.

Medias promovon il stgomi cultural

Era la cumissiun da medias sin palancà federal saja s'exprimida en ses rapport da l'entschatta settember davart il barat d'infurmaziun tranter ils intschesch linguistics. Ed ella saja vegnida a la conclusiun ch'in tal barat saja ina da las pussaivladads principalas per promover l'encletga tranter las cuminanzas linguisticas da la Svizra. La cumissiun ha perquai gavischà da schlargiar l'Agentura telegrafica svizra (sda) per uschia gidar las medias ad exequir lur funcziun essenziala.

Plinavant è er il Cussegl d'Europa s'exprimi la fin da matg davart la promoziun da las medias. El haja schizunt stimulà la Svizra da sustegnair cunzunt quellas medias che sa drizzan a las minoritads linguisticas, pia a la populaziun rumantscha ed italoфона da noss chantun.

Cussegliera naziunala Silva Semadeni ha perquai supplitgà il cussegl federal da sclerir co ch'el quintia realisar las recumandaziuns dal Cussegl d'Europa. Ella ha cunzunt era sondà la prontezza dal cussegl federal da schlargiar l'incumbensa da prestaziun da la anr u da la ats areguard l'infurmaziun destinada per il Grischun italoфона u en provegnientscha da lezza regiun.

La Info Grigioni sustegna cun persuasiun l'intervenziun da cussegliera naziunala Silva Semadeni e cunzunt sia proposta da schlargiar l'incumbensa da prestaziun da la anr cun augmentar las reservas adequatas.

Ina piazza supplementara

Tge spetga Danilo Nussio dentant da l'intervenziun da Semadeni? «Nus beneventassan sch'i vegness creà ina piazza supplementara tar la anr.» La persuna tschernida stuessia esser bilingua. «Ella pudess redeger ses artigels en talian, denton era translaziuns en tudestg e rumantsch fissian pussaivlas.» El na saja betg politicher, di Nussio. El pledia dentant or da sia esperienza politica. Per che la lingua taliana possia survivor en il Grischun saja i absolutamain necessari d'avair novitads ed infurmaziuns or da las parts talianas dal Grischun. Las medias italofonas dal Grischun dovrian pir che insacur novitads ed infurmaziuns or da l'intschess da l'ulteriur Grischun. Dentant era translaziuns da novitads cuortas or dal rest dal chantun Grischun sajan bainvegnidas.

Mo cun resursas supplementaras

Il president da la anr *Jon Domenic Parolini* è d'ina vart satisfatg ch'ins vuless apparentamain rinforzar la anr. Quai documenteschia che la anr haja structuradas efficientas e che sia prestaziun vegnia renconuschida. El punctueschia dentant en quest connex che la anr disponia mo d'ina pitschna squadra redaziunala che saja indispensabla per garantir l'existenza da La Quotidiana ed indirectamain era da la «Pagina da Surmeir» e da la «Posta Ladina». In ulteriur servetsch en lingua italiana u per novitads or da las regiuns talianas dal Grischun surpassia dentant las capacitads actualas da la anr. Ina nova cunvegna da prestaziun pretendessia dentant er in augment tant da la dotaziun finanziaria sco persunala da la anr. Tuttina saja la anr averta da discutir talas opziuns sche quai vegnia gavischà dal cussegl federal, menziuna il parsura partent da la anr Jon Domenic Parolini.